

zvrnemo lahko na stran jezikoslovcev, ki se vse premalo mešajo med široke vrste pisateljev in čitajočega občinstva. Pri nas ni več jezikoslovcev, ki bi se brigali za dnevna vprašanja slovenskega jezika in jih v feljtonski, lahko prebavljivi obliki podajali občinstvu. Kar je naših jezikovnih znanstvenikov, preiskujejo notranji ustroj in davno preteklost jezika, kar je tudi potrebno, ali rane sedanje pisave jih malo ali nič skele in ne posegajo v tok pisateljskega jezika in ne nastopajo kot zdravniki in voditelji v jezikovnih vprašanjih. Tako se razvija zase stan jezikoslovno izobraženih mož, ki nimajo nobenega vpliva na pisatelje, in

kakor ognjevit razgovor, ki ohrani pri njem bravec z lahkoto svojo pozornost. Ali za jezikoslovca je tak način podajanja, kjer gleda v duhu pred seboj obraze ognjevitnega občinstva, tuintam malo opolzel, ker utegne postati pri neznatnem vprašanju predolg ali se mu primeri, da se preveč nagne na stran občinstva, kjer bi moral braniti staro pravdo jezičnega ustroja. Tako se tudi dr. Tominšek laska v uvodu (str. 1—8) pisateljem in njih napake tako gladi, da izgubijo pisatelji še tista zdrava načela o pisavi, ki so jih kdaj imeli. V uvodu je pisatelj sploh jako nesrečen, ker se borita v njem dve naravi: pisateljska, ki bi rada opravičila vse dosedanje napake v pisavi, in jezikoslovska, ki ne more zatisniti očesa, ako vidi nepravilnosti v jeziku. Na straneh 2, 4, 6 svojega uvoda razvija nazore, ki so popolnoma v nasprotju z nazori na str. 8 in v nasprotju z namenom vsakega Antibarbarusa sploh. Če pravi pisatelj, da „pravilnost jezikovna ni več poglavitna“, in da je nazadovanje v navdušenju za pravilnost in lepoto jezika z obče narodnega stališča napredek (str. 2), bi moral, če bi hotel biti dosleden, izbrisati na str. 8 stavek, ki ga je dal razprto tiskati: „Novotarija pa, ki bije jezikovnemu ustroju naravnost v obraz, ... ki je morda celo tujega izvora, ... se mora izganjati z vsemi sredstvi.“ To je resnično in da je smatral to tudi pisatelj za resnično, nam kažejo vsa nastopna poglavja, ki ostro bičajo napačne besedne sklade in izraze. Pisateljevih nazorov o pozitivnem in negativnem poslu jezikoslovcev ne maramo pobijati, ker si jih sam v teku razprave sproti pobija.

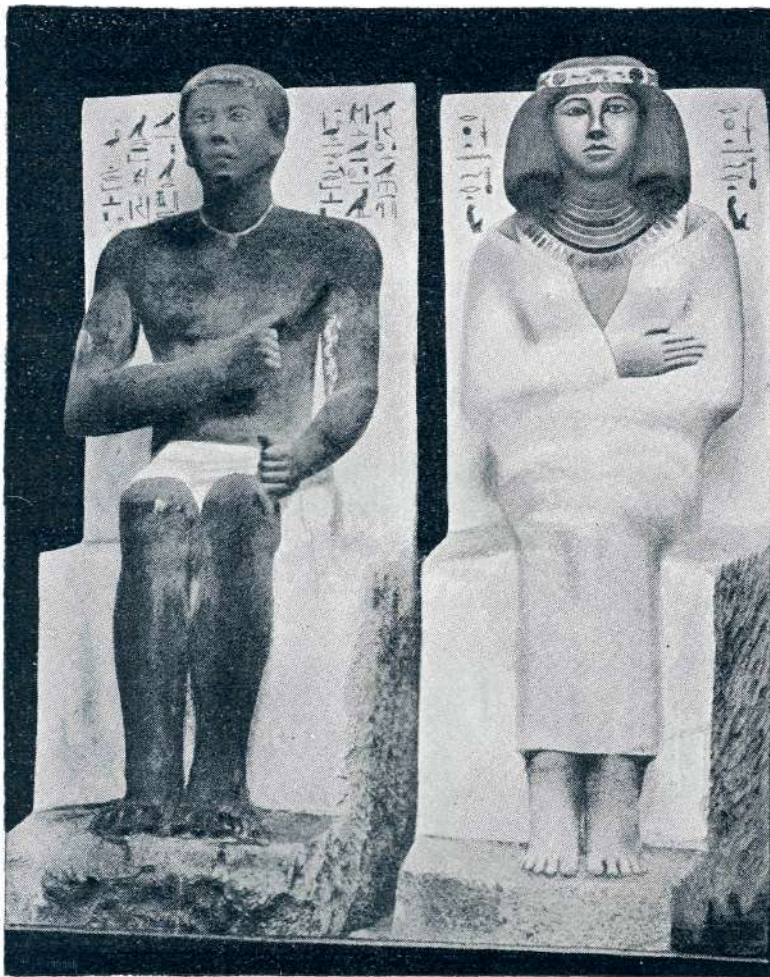
Razprava obsega šest poglavij raznih napak in nedostatkov sedanje pisave.

V prvem poglavju (str. 8—18) biča izraze, kakor: Obesilo se ga je; išče se Uršo Plut; mene se ne ujame kar tako, ki so tvorjeni po italijanskem in nemškem vplivu. Pravilno slov. je: obešen je bil ali obesili so ga; iščejo Uršo Plut ali išče se Urša Plut; jaz se ne ujamem ali ne dam ujeti kar tako. Ta grda napaka se je res tako razpasla, da naj jo tudi „Dom in Svet“ izkuša iztreti!

V drugem poglavju (stran 19—24) obravnava napačno rabo veznika „ampak“. Pravilno se piše ali govori ta veznik samo tedaj, če misliš staviti kako

trdilno misel nasproti zanikani besedi prejšnjega stavka; pravilno je: ni prišel k meni, ampak k tebi.

Tretje poglavje (str. 24—32) je odmerjeno vprašanju, kakšne končnice pritakajmo tujim pridevnikom, kakor kritičen, poetičen itd. O tem vprašanju podaja pisatelj tudi zgodovinsko ozadje, kako se je doslej obravnavalo. Pisatelj se vobče strinja z nazori, kakor sem jih v „Dom in Svetu“ l. 1904., str. 428, razvijal jaz. Ti nazori se naslanjajo na domačo tradicijo in so v nasprotju s prakso severnih Slovanov, ki skoro brez izjeme pritakajo tujim pridevnikom končnico -ški (rusko n. pr. logičeskij, česko: logický), kar je sicer

PRINC RAHETEP IN NEFERT

zase se je postavila vrsta pisateljev umetnikov, ki ne pozna več pristnih in drobnih potez jezičnega ustroja. Pisatelji umetniki se v tej vrsti gibljejo potemtakem po svoje, kakor se kdo pač more, in se otepajo z izrazi in besednimi skladi, da je groza. Po tem potu udere nebroj tujega, zlasti nemškega in italijanskega blaga in se prikrađa cela vrsta novih skovank, ki izpodrinejo domače besedne sklade in izraze.

O ravnatelju dr. Tominšku lahko rečemo, da je segel po izvrstnem sredstvu, s katerim bo našel pot do občinstva in pisateljev. Njegovo podajanje ni kakor suhoparen pouk, ki odbija živahnega pisatelja, temuč